

Skien kommune

Oppvekst

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet,
Barne- og ungdomsavdelingen
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	
Arkivkode:	410.0
Dato:	16.11.10
Saksnr:	201003502-46

Arkivkode
F47

Deres ref.

Vår ref.
10/4329- 2/HAAC

Dato
12.11.2010

Hjelpetjenester for barn og familie

Kontoradresse : Kverndalscenteret
Postadresse : Postboks 27, 3701 Skien
Telefon : 35 58 10 00
Telefaks : 35 52 22 92
Bankkonto : 2680.07.01049
Org nr : 938 759 839

HØRINGSUTTALELSE - RETTIGHETER AV BRUK AV TVANG UNDER OPPHOLD I BARNEVERNSINSTITUSJONER

Vedlagt er svar på høring fra Skien kommune ang. Revidering av forskrift om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevernsinstitusjon. Høringssvaret er politisk behandlet og enstemmig vedtatt av Hovedutvalget for Oppvekst den 11.11.2010.

Med hilsen

Anne-Cathrine Hansen
Virksomhetsleder
Hjelpetjenester for barn og familie

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Anne-Cathrine Hansen

Arkiv: F47

Arkivsaksnr.: 10/4329

HØRINGSUTTALELSE - RETTIGHETER OG BRUK AV TVANG UNDER OPPHOLD I BARNEVERN SINSTITUSJONER

Rådmannens innstilling:

Høringsuttalelse fra Skien kommune i forhold til Rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevern sinstitusjoner oversendes Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Rådmannen i Skien

Knut Wille

Sammendrag:

Skien kommune vil med dette komme med en høringsuttalelse i forbindelse med revidering av forskrift om "Rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevern sinstitusjoner". Vi har i hovedsak forholdt oss til § 21 som omhandler begrensninger i adgangen til å bevege seg innenfor og utenfor institusjonens område. Høringsfrist er 15.11.2010.

Deltagere i høringsgruppen har vært:

Anne-Cathrine Hansen, virksomhetsleder Hjelpetjenesten for barn og familie

Ola Fadnes, enhetsleder Barnevernstjenesten

Marianne Borgen, enhetsleder Forebyggende helse

Gina Thorbjørnsen, enhetsleder Tiltaksenheten

Anlaug Johre Kaasin, enhetsleder PPT

Bakgrunn:

Formålet med forslaget til endring i forskriften om rettigheter og bruk av tvang under opphold i barnevern sinstitusjoner er å "*justere regelverket på enkelte områder og dessuten gjøre det lettere tilgjengelig*". Det forslås ikke i særlig grad nye tvangshjemler, da departementet mener at de som foreligger er tilstrekkelige. Ensartet praksis er også et mål departementet har, selv om det alltid vil "*være nødvendig å utøve skjønn innenfor de rammer regelverket setter*".

Som departementet skriver i innledningen til høringsutkastet gir "*menneskerettighetene, herunder den europeiske menneskerettighetskonvensjonen og FNs barnekonvensjon ...rettigheter til barn på institusjon og setter rammer for bruk av tvang. Barnevernloven og forskriften til loven er basert på dette*".

Departementet understreker at all bruk av tvang må ha hjemmel i lov og forskrift, hvis ikke er tvangen ulovlig. Bruk av tvang "*må baseres på en individuell og konkret vurdering i forhold*

til den enkelte beboer ut fra angitte vilkår" ... "og det må fortløpende vurderes om det er behov for å opprettholde begrensningene".

Departementet har mottatt flere innspill til endringer og presiseringer i forskriften, bl.a fra kommunene, politi og institusjoner. Fra institusjonene har det kommet signaler på at de kommer i situasjoner der de opplever at de har begrenset mulighet til å gripe inn. Enkelte politidistrikt har trukket frem rømninger fra barneverninstitusjonene der de mener at oppfølgingen av ungdommene er utilstrekkelig. Departementet skriver at problembeskrivelsene *"tilsier at barn som bor på barnevernsinstitusjon har større behov for omsorg og beskyttelse enn tidligere"*.

I arbeidet med forskriften skriver departementet, *"bl.a. har vurderingen av forholdet mellom vern av individuelle rettigheter og behovet for beskyttelse av ungdommen stått sentralt"*. De fokuserer særlig institusjonenes plikt til å gi ungdommene god forsvarlig omsorg og behandling.

Når det gjelder tvangsbruk skriver departementet at rettighetsforskriften *"fordrer en konkret skjønnsmessig vurdering av om vilkårene"* er til stede. *"Det er viktig at ungdom på institusjon møtes med grenser og voksne som i kraft av sin autoritet hindrer ungdom i å skade seg selv eller andre"*.

Departementet tar ikke opp problemstillinger rundt eller drøfter nærmere utfordringen enkelte av ungdommene på institusjoner skaper, ved gjentatt kriminell atferd som i sterk grad rammer uskyldige utenfor institusjonen. Departementets utgangspunkt er primært den enkelte ungdommens rettssikkerhet. Skien kommune ønsker med denne høringsuttalelsen å si noe om nettopp disse forholdene.

Rettsikkerhet kontra samfunnsinteresser/vern av uskyldige.

I Grenland er det stadig mange og store medieoppslag vedrørende ungdom på barnevernsinstitusjoner som begår til dels alvorlig kriminalitet i lokalsamfunnet. Dette har ført til en omfattende interesse for, og reist spørsmålet ved om barneverntjenesten/ institusjonene er i stand til å hindre slik atferd. I regionen har vi fått en diskusjon om hvordan barnevernet/ institusjonene forstår og praktiserer rettighetsforskriften.

Det er stilt spørsmålsteget ved om ungdommens rettigheter ensidig skal ivaretas på bekostning av uskyldige som utsettes for deres kriminelle handlinger. For mange strider det mot den alminnelige rettsoppfatning at ungdom med slik atferd i større grad ikke hindres i å begå kriminalitet av de som har ansvaret for dem. Dette kommer til uttrykk bl.a. i media. Vi er klar over at det aldri vil være mulig å hindre kriminalitet hundre prosent så lenge ungdommen ikke er fengslet, men mener likevel at den nye forskriften ikke er tydelig nok på dette punktet.

På den ene siden har vi forskriften som skal verne om den enkelte ungdoms personlige integritet og rettsikkerhet. På den andre siden kravet om at forskriftene ikke må være til hinder for å sikre lokalsamfunnets interesser for trygghet og trivsel for alle sine innbyggere. Det har blitt pekt på at det må være en avveining mellom disse hensynene som bør reflekteres i forskriften.

Det har også blitt påpekt at forskriften er utydelig og dermed har ført til ulik praksis fra institusjon til institusjon og fra fylke til fylke. Vi er derfor fornøyde med at departementet som et mål med revideringen av forskriften, ønsker å få til en mer enhetlig praksis.

Kommentarer til nytt forslag §§ 9, 19 og 21.

På bakgrunn av det som er sagt over vil uttalelsen herfra være i forhold til paragrafene som går på ungdommens bevegelsesfrihet, dvs.:

§ 9 adgangen til å bevege seg innenfor og utenfor institusjonens område

§ 19 tilbakeføring ved rømming

§ 21 begrensninger i adgangen til å bevege seg innenfor og utenfor institusjonens område

Skien kommune er i det vesentlige positive til det departementet foreslår av endringer og presiseringer på de andre paragrafene.

Forskjellen på bestemmelsene i §§ 9 og 21, er at § 9 gjelder for alle som er plassert i en barneverninstitusjon uansett plasseringshjæmme, mens § 21 kun gjelder for de som er plassert etter atferdsparagrafene. Mulighetene til å begrense bevegelsesfriheten ligger i begge paragrafene, men er mer omfattende i § 21.

Etter § 9 kan bevegelsesfriheten begrenses ut fra det å ivareta omsorgen, og kommunen mener denne er tilstrekkelig. Kommunen støtter at det har kommet inn en presisering om at det her også dreier seg om institusjonens ansvar for trygghet og trivsel for alle på institusjonen.

I kommentarene til forskriftsteksten § 21 åpner departementet for en relativt utstrakt bruk av det å begrense bevegelsesfriheten så lenge det er i tråd med formålet med plasseringen. Formålet med plasseringen vil som oftest komme frem i fylkesnemndsvedtaket og/eller tiltaksplanen. Det er derfor viktig at formålet formuleres tydelig, enten det dreier seg om å hindre utviklingen av rusmisbruk, kriminalitet eller annet. Departementet skriver i sin kommentar at *"dersom formålet med plasseringen er å behandle beboeren for gjentakende kriminalitet, vil vedkommende også kunne nektes å gå alene utenfor institusjonens område, gitt at det er fare for kriminelle handlinger"*. Vi er enige i denne uttalelsen og mener dette synspunktet bør tas inn i forskriftsteksten. Den foreslåtte teksten i bestemmelsen er tilnærmet identisk med den gamle og innebærer derfor ingen forbedring på dette punktet, noe som igjen vil kunne skape ulik tolkning og forståelse. Det er sannsynlig at mange av de som skal utøve dette i praksis i liten grad vil lese annet enn forskriftsteksten, og selv om dette handler mye om opplæring og kompetanse, mener vi en mer utfyllende tekst vil gjøre forskriften tydeligere. Nedenfor er det tatt inn ett forslag til hvordan dette kan gjøres. Forslaget vårt er i uthevet skrift.

§21

*Institusjonen kan begrense beboernes adgang til å forlate institusjonsområdet og til å bevege seg fritt innenfor institusjonsområdet i den utstrekning det er nødvendig ut fra formålet med plasseringen. **Begrensninger kan også gjennomføres hvis det er stor fare for at andre utenfor institusjonen kan bli rammet av beboerens atferd ved for eksempel kriminelle handlinger.** Institusjonen må fortløpende vurdere om tvangen skal opprettholdes.*

Vi mener at ny § 19 om rømming er mer oversiktlig og klar enn den gamle bestemmelsen og har ut over dette ingen kommentarer til bestemmelsen.